

РОКСОЛЯНА ПЕТРІВНА ЗОРІВЧАК

16 жовтня ц. р. науково-освітня і перекладацька спільнота України зазнала невідшкодуваної втрати: відійшла у вічність Роксоляна Петрівна Зорівчак (1934 – 2018) – чільний український перекладознавець, доктор філологічних наук, професор Львівського національного університету ім. І. Франка.

Упродовж 20 років, від дня заснування, Р. Зорівчак очолювала у ЛНУ кафедру перекладознавства і контрастивної лінгвістики, яка з її ініціативи носить ім'я генія українського мистецького перекладу – Григорія Порфировича Кочура. З боку проф. Зорівчак присвоєння кафедрі цього видатного імени було не лише вшануванням таланту і заслуг перекладача та перекладознавця, а й визнанням Г. Кочура патроном новоствореного осередку перекладознавчих студій. Завдяки їй у стінах очолюваної нею кафедри існував і далі існує культ Г. Кочура, культ його слова. Для самої ж Роксоляни Петрівни Г. Кочур був учителем у найконкретнішому сенсі цього слова: вона активно з ним спілкувалася, листувалася, консулювалася під час праці над своєю кандидатською дисертацією “Фразеологія письменника як проблема перекладу (на матеріалі перекладів поетичних творів Т. Г. Шевченка англійською мовою)” (1976) – попри всі ризики, на які наражало таке спілкування (не забуваймо, що 1973 року Г. Кочур був виключений зі Спілки письменників і був практично позбавлений змоги публікуватися).

Згадаймо даліш щаблі інтенсивної наукової діяльності Р. Зорівчак:

1987-й рік – захист докторської дисертації “Лінгвостилістичні характеристики художнього тексту і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози)”. Роксоляна Петрівна працювала на кафедрі іноземних мов Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка: старший викладач (1956–1978), доцент (1978–1989), професор (1989–1991). З 1992-го до 1998-го року – професор кафедри англійської філології Львівського державного університету ім. І. Франка. Вона очолила кафедру перекладознавства і контрастивної лінгвістики ім. Григорія Кочура і не лише продовжила свої перекладознавчі студії, а й виявила рідкісний науково-організаційний талант.

У перекладознавстві її найбільше цікавили проблеми відтворення англійської фразеології, теоретичні питання перекладу, історія та лінгвостилістична специфіка входження української літератури до англомовного світу – і англомовних літератур до української літератури. Р. Зорівчак заснувала англомовну шевченкіану як окрему дослідну галузь. Розробляла концепцію вишколу перекладачів, методіку викладання перекладознавчих дисциплін. Читала теоретичні курси зі вступу до перекладознавства, теорії і практики перекладу, історії художнього перекладу, техніки перекладу на конференціях, контрастивної лінгвістики, контрастивної фразеології, рецепції англійської літератури в Україні.

Від 2016 року Роксоляна Петрівна – заслужений професор ЛНУ ім. І. Франка. Також вона удостоєна низки інших титулів: дійсний член Наукового товариства ім. Шевченка (1992), академік Академії наук вищої школи України (1993), відмінник освіти України (2002), заслужений працівник освіти України (2005). Проф. Р. Зорівчак була членом Національної спілки письменників України (1997). 2011 року її перекладознавча діяльність відзначена літературною премією ім. Григорія Кочура.

Р. Зорівчак – авторка монографій “Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (на матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою)” (1983); “Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози)” (1989). Також їй належить розділ “Українсько-англійські літературні взаємини” у виданні “Українська література в загальнослов'янському і світовому літературному контексті”: У 5 т. (Київ, 1988. – Т. 3), великий масив розвідок (понад 700) з перекладознавства, контрастивної лінгвістики та англістики в колективних монографіях, енциклопедичних виданнях (зокрема в УРЕ, УЛЕ, компендіумі “Українська мова”), в україномовній та англомовній лінгвістичній пресі.

На пошану свого вчителя Р. Зорівчак ініціювала видання бібліографічного покажчика “Григорій Кочур” (Львів: ЛНУ, 1999), – першої персональної бібліографії перекладача й перекладознавця в Україні, а також здійснила наукове редагування покажчика й написала до нього передмову. Також вона була науковим редактором і співавторкою передмови до біобібліографічного покажчика “Микола Лукаш” (Львів: ЛНУ, 1999) – на пошану славного Кочурового побратима.

Колектив Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України глибоко сумує з приводу відходу за вічну межу проф. Роксоляни Петрівни Зорівчак, висловлює сердечні співчуття рідним та близьким спочилої, її колегам та учням.

